

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. IX. Ante decisionem controversiæ §. superiore propositæ refuntandus
est Joannes Sanchez.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

Sanch. num. 3. ex Valent. 2. 2. D. 9.
q. 3. p. 3. §. Porro ad incurrendum.

Præmitto quò in nullo casu esse licitam pollutionis procurationem medijs quantumcunque licitis ex fine quocunque honesto, etsi foret necessaria pro vitæ conservatione, ita omnes teste Sanch. lib. 9. de Matr. D. 17. num. 15. rejectis aliorum rationibus minus efficacibus dante istam: quod si jus naturale pro aliquo casu redderet licitam seminis procurationem, seu profusionem directam ob vehementiam delectationis, in quam summè propendet natura corrupta, facillimè excacatus intellectus sibi persuaderet adesse nunc necessitatem profundendi; cui periculo, ut obviaret natura, noluit seminis administrationem pro ullo casu committere homini ob bonum commune prævalens. Hinc est disparitas, cur natura constitueret hominem administratorem cæterorum membrorum, quorum abscissio pro conservatione totius corporis est licita: e.g. testiculorum, quia ob summum dolorem, quem committitur abscissio, non est periculum ea prodigendi sine necessitate, è contra ob delectationem carnalem natura suâ ordinatam

ad solam procreationem foret evidens periculum, semen prodigendi extra casum procreationis licitæ, quæ prodigalitas opponitur communi bono procreationis.

Quid si semen jam sit decisum è lumbis, an tunc sit licita cooperatio ad ejus effusionem, saltem si retentio graviter noceret? Respondeo nec hoc licere, quia etiam tunc esset procuratio, & administratio effusionis: Sanch. n. 16.

Ergo est etiam obligatio cœprum aliunde naturalem seminis fluxum, quem è somno evigilans quis patitur, impediendi, seu cohibendi ne natura in somno irritata in vigilia se exoneret. Respondeo negando illarum cum cit. Sanch. quia hoc non est procurare, sed pati fluxum humoris, à quo se natura liberat, ne corruptus noceat. Monet autem salubriter, ut patiens immotus persistat sine omni tactu sequè Crucis signo muniat, oreque DEUM, ne labi sinat in consensum, idque extendit ad eum, qui pollutionem procuravit, at in ipso fluxu facti pœnitet, nam dolor defacto culpam interruptit, & ideo non tenetur fluxum reprimere, cum non ampliùs agat, sed solum patiatur.

§. IX.

Ante decisionem Controversiæ §. superiore propositæ resutandus est Joannes Sanchez.

81. **D**ecisio est periculosa, nè si sit nimis stricta, conscientias re- digat in angustias, aut si ijs nimium fa- veat, laxet frænum in materia valdè lu- bri-

brica, prout laxavit Joannes Sanchez in *select. D. 21. à num. 15. & D. 23. num. 29.* statuens primò, quod efficaciter, & per se non influat in pollutionem impudica verba, cogitatio turpis, aut tactus, etsi sint peccata mortalia, dummodo non nimis continuantur, quia si essent causa efficax, dum ponuntur, actu deberet regulariter existere pollutio, hoc autem est contra experientiam. Ex hoc.

Statuit secundò ex cogitatione turpi diurna non causante pollutionem, dum est præsens, non posse hanc in somno secutam imputari ad culpam, quia ad eam utpote jam præterita cogitatio non potest influere per se, & in se, nec ostendi potest ulla virtus physica à turpi cogitatione producta, & in somno perseverans, naturam irritans ad pollutionem.

Statuit tertio eum, cui in somno accidit pollutio, etsi interdiu præcesserit cogitatio, aut tactus, vel verba impudica mortaliter peccaminosa, prævisam in ijs pollutionem secutam deobligari confiteri, dummodo uti dictum, præfati actus non fuerint diuturni, extenditque, etsi fuerint continuati cum magna spirituum commotione, quia, nisi sequatur ad præsentiam actualem ejusmodi actuum, est signum, quod commotio efficaciter non influxerit.

82. Ut argumentum Sanchezij, quod Caramuel *D. 68. in Regul. num. 1051.* vocat efficacissimum funditus enervetur.

Notandum primò cum Carden. in *Crisi Theologica. D. 42. num. 15.* quod in re venera cognitio sit speculati-

va, aut practica. Per practicam hic non intelligitur in rigore philosophico, juxta quem practica dicitur, quæ præscribit modum, & media exercenda delectationis veneræ, sed, quæ proponit objectum venerum delectabile, ut quid suæ carni delectabiliter conveniens, sive modo delectabili, id est, modo provocante ad delectationem sensibilem. Si objectum venerum delectabile proponat cogitatio non modo delectabili, id est, sine provocatione ad sensibilem delectationem, dicitur cogitatio speculativa in re venera, quæ sistit in objecti contemplatione; unde ulterius pergens, ut, si commovet spiritus veneros, jam degeneret in practicam.

Hinc cogitatio studentium rebus obscuris, de his loquentium, audientiumve confessiones absque commotione etiam involuntaria, est speculativa: quando autem statim commoventur spiritus carnales, signum est, quod modo delectabili-objectum attingat, id autem timoratis accidit involuntariè. Ex hac duplici cogitatione oritur duplex delectatio, nempe practica, & speculativa: hæc fertur in objectum delectabile modo eo, quo proponitur à cogitatione speculativa, illa verò fertur in illud modo, quo per practicam cogitationem representatur, & à natura ipsa est per se destinata ad promovendam generationem carnalem, Carden. *D. 42. num. 92.*

Notandum secundò idem objectum delectabile posse proponi tam speculativè quàm practicè: id constat experientia, uni enim propositum ratione suæ delectabilitatis allicit, & provocat ad commotionem spirituum, secùs alterum, quæ in-

æqualitas provocandi oriri solet aliquando ex diversitate temperamenti carnis, & cæteris partibus major vis provocandi nascitur ex cognitione intensiore, & vivaciore, modoque cognoscendi objectum ut suæ carni, & affectibus delectabilius, & convenientius, idque magis, aut minus pro majore, aut minore claritate, & majore aut minore intensione cognitionis.

83. Unde triplex distingui potest cogitatio practica provocativa venerea: tepida, intensa, vehemens, Carden. *D. 43. num. 9.* tepida est, quæ ex suo modo tepido, & parum advertente ad objectum venereum parum provocat, seu commovet spiritus genitales, talem à culpa lethali excusat Carden. *D. 42. num. 138.* si inde inferas dari parvitatem materiæ in delectatione venerea, nempe quæ sequitur ex levi spirituum commotione, uti arguit Caramuel *Theologia fundamentalis num. 1731. & 1733.* Respondeo minimè inferri uti probat Carden. *D. 45. à num. 190.* de quo infra de peccatis. Solutionem dedi in *tractatu de peccatis num. 69. versus cæterum aliud est.*

Cogitatio practica mediocriter intensa est: quæ vim habet excitandi mediocrem spirituum commotionem, Carden. *D. 42. num. 127.*

Cogitatio practica vehemens est, quæ excitat vehementem, & summam spirituum seminalium commotionem, summa autem commotio illa dicitur, quæ re ipsâ determinat ad pollutionem, Cardenas *D. 43. num. 9.* unde cogitatio venerea vehemens, & expedita nunquam ponitur finè pollutione, secus venerea non vehemens, seu in summo non provoca-

tiva, idem *num. 10.* cogitatio practica vehemens est similis aspectui nuditatis feminae, & ejus libidinosarum actionum, hic autem præsertim diu durans est causa notabiliter, & per se influens, atque determinans ad pollutionem, & graviter provocans ad venerem, & ideo est peccatum lethale, Carden. *num. 118. juncto num. 131.*

Notandum tertio tactus impudicus dividitur sicut cogitatio practica venerea, in tepidum, intensum, & vehementem in summo: hic tertius commovet summè spiritus seminales, & ex his determinat ad pollutionem, Carden. *D. 43. n. 11.*

Notandum quarto fieri posse, ut cogitatio venerea, seu practica, & tactus impudicus sit in vigilia vehementer provocativus spirituum, & tamen tunc non sequi pollutionem, potest enim indirectè resistere patiens tactum talem, quin causetur in summo commotio spirituum e.g. Petrus impudicè tangitur à femina, quia autem timet pollui resistit, quantum potest voluntate mentem divertendo ad objectum tristissimum &c. hic metus diversioque cogitationis ad aliud objectum impedit, ne tactus impudicus ex se graviter provocans ad summam commotionem hic, & nunc pertingat ad tantum gradum, qui est necessarius, ut fiat determinatio ad pollutionem, Cardenas *num. 15. juncto 20.* nihilominus idem tactus impudicus potest determinare in somno ad commotionem spirituum in summo, consequenter ad pollutionem, prout benè ostendit Cardenas à n. 18. quatuor positiones certas inducendo.

84. Prima est, quod tactus vehementer impudicus, aut cogitatio venerea

vehe-

vehemens, aut aspectus fixus nuditatis
fœminæ &c. commoveat summè spiritus
seminis, uti docet experientia. Secun-
da: præfati actus possunt in vigilia indirectè
impediti avertendo cogitationem ad alia
objecta tristia, aut voluntate resistente ti-
more pollutionis, ne in summo commo-
tionem spirituum causent per notandum
quartum.

Tertia præfati actus vehementer pro-
curati, & delectatio externa potentia ta-
ctivæ percipientis commotos spiritus, &
carnis alterationem causata à commotis
spiritibus relinquant speciem sui impres-
sam productivam cogitationis imaginativæ
potenter provocantis, aut saltem deter-
minant ob sympathiam potentiam inter-
nam, quæ ad præsentiam dictorum actu-
um efficiat species impressas internas in
potentia cognoscitiva interna phantastica,
& sensitiva: hæc species juxta mensuram
delectationis externæ, & actuum, à qui-
bus delectatio dependet, causatur in po-
tentia sensitiva interna cogitatio imagina-
tiva magis, aut minùs intensa, nempe
mediocriter, aut summè provocativa:
summè quidem intensam speciem mittit
delectatio externa vehemens, hæc autem
vim habet causandi cogitationem inter-
nam summè provocantem. Ratio est evi-
dens, quia recordamur delectationis præ-
teritæ sensitivæ, & quidem aliquando
tam clarè ac vivaciter, ac si præsens foret,
uti experiuntur illi, qui in somno putant
se habere commercium cum fœmina.

Quarta positio: dicta species vehe-
menter intensa relicta in phantasia præfer-
tim, dum est effectus objecti turpis inter-
diu potenter imaginati, excitatur in somno
proximo, nisi aliunde impediatur, excita-

ta producit cogitationem imaginativam
efficaciter, seu vehementer provocativam
commotionis spirituum, quæ determinat
ad pollutionem, ad quam provocavit
ipse tactus præsens, & turpis prima ima-
ginatio, uti experientia demonstrat.

85. Ex his evidenter sequitur, quod
tactus impudicus præsertim confricativus
verendorum, imaginatio vehemens mo-
rosa delectatio diuturnior &c. possit in
somno proximo causare pollutionem (li-
cèt illum non produxerit in se physicè exi-
stens ob impedimentum tunc à contrario
agente interpositum, juxta positionem
primam) mediante suo physico effectu in
somno præsentem, videlicet mediante spe-
cie vehementer intensâ in potentia imagi-
nativa: unde sicut prima delectatio exter-
na vehemens, & vehemens prima ima-
ginatio moraliter, & physicè imputatur
liberè exercenti, aut patienti actus exter-
nos, à quibus originatur delectatio pri-
ma externa sensitiva, ita imputatur mora-
liter pollutio in somno secuta, quam ne-
cessè est sequi ad dictos primitivos actus
vehementer provocantes ad pollutionem
sine præsentem ullo agente contrario resi-
stente.

Nunc Respondeo ad argumentum
Sanchez & Caramuelis *num. 81.* addu-
ctum; & quidem ad statutum primum
non omnis cogitatio, aut confabulatio
turpis apta est causare pollutionem, sed
sola practica, *per num. 82.* nec omnis
practica sed duntaxat, quæ summè com-
moveret spiritus seminales, qualis est sola
practica vehemens, *per num. 83.* Eodem
modo non omnis tactus impudicus, aut
auditio turpior, sed vehemens est apta
summè commovere spiritus, ac determi-
nare

nare pollutionem, si tunc non resistit agens contrarium per notandum tertium, & quartum *num. 83.* vehementer ergo, secus remissè, aut mediocriter intensi actus sunt causa efficax pollutionis, dum actu, & in se existunt, nisi tunc agens oppositum impediat.

Ad statutum secundum nego non posse imputari in somno ad culpam ex hoc, quod non fuerit secuta ad præsentiam cogitationis diurnæ, ad probationem dico non influere immediatè, seu in se, sed per effectum physicum à se relictum juxta positionem tertiam in *num. 84.* & sequelam *num. 85.*

Ad statutum tertium nego non esse obligationem confitendi secutam in somno pollutionem, aut saltem exprimendi in confessione, quod posuerit causam aut admiserit proximè provocativam pollutionis, hoc ad minimum esse necessarium est certum.

An verò sufficiat est controversum, dependet enim à resolutione questionis generalis utrum effectus in causâ prævisi postea secuti sint exponendi, si hi contingunt independenter ab actuali libertate, uti pollutio in somno, aut ebrietate. Affirmant multi cum *Arriaga de peccatis. D. 45 num. 13.* Negant multi cum *Lugo de peccatis. D. 16, num. 440.* hos secutus sum in *tract. de peccatis num. 16. & de Actib. Hum. num. 301.* ex hac ratione, quod Tridentinum solum declarat confitenda esse peccata propriè dicta, sed nullus eventus in somno aut ebrietate patratu est propriè peccatum, sed hujus effectus, nam ad peccatum propriè tale requiritur actualis libertas, quâ caret ebrius, & dormiens,

Quæritur occasione proximè dictorum quæ sint causæ concurrentes ad pollutionem, & in quo hæc sit sita?

Respondeo eam formaliter consistere in fluxu feminis è lumbis decisi: decisionis causa est vehemens commotio feminis: hanc, & delectationem externam non causat efficienter cogitatio practica, imaginativa, sed tum hæc tum delectatio interna corporea (quæ est actus potentia appetitiva corporea de tali objecto venereo) in genere causæ formalis determinant potentiam tactivam, ut hæc, & spiritus carnales inre carnem excitati efficiant delectationem externam, hæc enim est actus proprius potentia tactiva per totum corpus diffusa: quæ sensatio externa delectativa pro objecto suo immediato oblectante potentiam tactivam habet eosdem spiritus commotos, his enim potentia suæ applicatis, eos eorumque motum utpote objectum suum sufficienter applicatum necessariò sentit potentia tactiva. Tota responsio est *Carden. D. 41. & seqq. 2. & D. 42, num. 95. & seq.* quibus locis cogitationem practicam (idem est de alijs actibus externis impudicis) licet non sit causa efficiens, tamen ad hanc reducit, quia determinat ad spirituum commotionem per sympathicam, quam habet cum hac, connexionem, hoc autem sufficit ut cogitatio practica, & appetitio objecti venerei, seu sensatio interna appetitus sensitivi sit propriè causa in aestimatione morali, sive prudentum, est enim causalitas per modum antecedentis inferens necessariò consequens, nempe pollutionem, sicut voluntas imperans motum brachij, etsi non efficiat motum, est tamen verè hujus causa, quia determinat per

per imperium suum efficax potentiam brachij motricem per symphatiam, & connexionem ad movendum brachium.

Concludo præsentem §. pulchrâ instantiâ, quâ utitur Cardenas *D. 43. n. 13.* ad paterice ostendendum fieri posse, quod tactus impudicus, aut venerea cogitatio vehemens pollutionem causet in somno, esto in vigilia non causaverit. Petrus ramum ardentem applicat segeti maturæ, & siccæ, sed quia tempore applicationis ex ea parte ventus reffabat, seu flatu suo repellebat flammam à segete, ideo durante

flatu seges non est accensa, ob injectum impedimentum à vento, cujus flatus impediēbat immediatam sufficientem applicationem necessario determinativam ignis ad combustionem, quæ tamen ab eodem igne post cassationem venti, sine ulla causa nova causatur, quia plus non desiderabatur ad combustionem, quàm remotio impedimenti. Instantiam applica nostro casui, & relege *num 83.* notandum quartum &

num. 85.

* * *

§. X.

Deciditur nullitas, aut gravitas malitiæ pollutionis in causa prævisæ.

87. **C**AUSE, in quibus prævideri potest pollutio, aliæ sunt illicitæ, aliæ licitæ, vel utiles, vel necessariæ. Ex illicitis quædam spectant ad genus luxuriæ, quædam sunt non ex genere luxuriæ ut nimius esus, aut potus. Illicitæ in genere luxuriæ sunt in classe duplici, ad primam pertinent notabiliter, seu vehementer influentes in pollutionem, ut tactus impudicus confricativus verendorum, aut etiam non confricativus diuturnior exercitus sine necessitate urgente: item aspectus nudæ sceminae non fortuitus (nisi fiat ex gravi necessitate, aut tactus verendorum sceminae medendi causâ, actum talem cohonestat urgens necessitas *per num 41.*) item cogitatio practica venerea vehemens
R. P. Karch, Diss.

ob dicta §. superiore: ejusmodi actus luxuriosi sunt causa per se efficax commotionis spirituum, prout liquet ex *n 38.* Ad secundam classem in linea luxuriæ spectat, levis aut jocosus tactus sceminae, curiosus aspectus ejusdem formæ, aut cruris, aut nudi pectoris non fixus (secus ejusdem verendorum) curiosa lectio venereorum, confabulatio amatoria ob vanitatem, aut vanum amorem conciliandum. v. g. *cor meum &c. Sanch. lib 9 de matr. D 45. num. 18.* ad eandem classem spectant etiam actus ab eodem *D 46. num. 10. 11 & 15.* specificati. Ex causis licitis sunt aliæ utiles, aut necessariæ, ut auditio confessionum, studium Castitium, conversatio utilis, aut necessaria
I cum